02/11/2021

«Ο Άνθρωπος του Θεού» και ο βωβός κινηματογράφος

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

Στην ταινία Man Of God και την απήχηση που είχε στον κόσμο αναφέρθηκε σε κείμενό του ο Μητροπολίτης Σουηδίας κ Κλεόπας τονίζοντας τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της ταινίας τα οποία σύμφωνα με τον ίδιο έκαναν την ταινία ελκυστική στον κόσμο. Μάλιστα αναφέρθηκε ιδιαιτέρως και στην σεναριογράφο και σκηνοθέτη της ταινίας Γελένα Πόποβιτς την οποία θεωρεί ιδιαιτέρως ευλαβή και διψασμένη για την επιτυχία της ταινίας όχι την εμπορική

αλλά την ιεραποστολική.

Το παρακάτω άρθρο του αναφέρεται στην αναταπόκριση που βρήκε η ταινία από τους φίλους του κινηματογράφου.

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας κ. Κλεόπα

Τη βδομάδα που μας πέρασε, μου δόθηκε η ευκαιρία να δω την ταινία "Ο άνθρωπος του Θεού", σε σκηνοθεσία της Yelena Popovic. Ένα κινηματογραφικό αφιέρωμα στα τελευταία 30 χρόνια της επίγειας ζωής και δράσης του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως (1890-1920), αρχής γενομένης από την απομάκρυνσή του από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, το διορισμό του ως σχολάρχη στη Ριζάρειο Σχολή, την ίδρυση της μονής του στην Αίγινα και την κοίμησή του.

> *Πολυσυζητημένη ταινία, με εξαιρετικούς ηθοποιούς από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με αντιφατικές όμως κριτικές, αλλά με μεγάλη επιτυχία στην πώληση εισιτηρίων και στην ανταπόκριση που βρήκε από τους φίλους του κινηματογράφου και όχι μόνο.*

Είδα την ταινία και η σκέψη μου ανέτρεξε στο βωβό κινηματογράφο. Και εξηγούμαι.

Αρκετούς μήνες πριν την έναρξη των γυρισμάτων της ταινίας, μου τηλεφώνησε η σκηνοθέτης κ. Yelena Popovic και ζήτησε τις μελέτες μου για τον Άγιο Νεκτάριο. Της συνέστησα, να περιμένει μέχρι το Νοέμβριο του 2019, που επρόκειτο να εκδοθεί το δίτομο έργο μου για τον άγιο, στην ελληνική και την αγγλική, το οποίο θα της προσέφερε αρκετό υλικό για τη σύνταξη του σεναρίου της.

Η σκηνοθέτης ήλθε όντως στη βιβλιοπαρουσίαση της μελέτης μου με το σύζυγό της Αλέξανδρο, που διοργάνωσε ο Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Πανιερώτατος Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Αγαθάγγελος, στη Γεννάδιο Βιβλιοθήκη και προμηθεύτηκε τα βιβλία μου στην αγγλική.

Κατά διαστήματα και ιδιαίτερα την περίοδο των γυρισμάτων, μου τηλεφωνούσε η σκηνοθέτης και ζητούσε πληροφορίες για τη δράση του αγίου, κυρίως στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και στη Ριζάρειο Σχολή.

Είχα την τιμή, να συναντήσω την κ. Popovic και το σύζυγό της στην Αθήνα. Από τις συζητήσεις που κάναμε, κατάλαβα ότι αδιαφορούσε για τα σχόλια μου για τη θετική απήχηση που είχε η ταινία της στο ελληνικό κοινό, τουναντίον έδειχνε έντονο ενδιαφέρον στο να πληροφορηθεί για τις προσωπικές εμπειρίες που είχα στη ζωή μου από τον πολυθαύμαστο άγιο του 20ου αιώνα.

> *Κατάλαβα ότι αυτό που την ενδιέφερε πρωτίστως ήταν η μετοχή των θεατών στα παθήματα του Αγίου Νεκταρίου κατά την προβολή της ταινίας και όχι η εμπορική της επιτυχία, ώστε να "σπάει ταμεία" και να δέχεται μόνο θετικές κριτικές!*

Από τη συνανατροφή μου με τη σκηνοθέτη, κατάλαβα ότι έχω να κάνω μ' ένα βαθιά θρησκευόμενο πρόσωπο, χαμηλών τόνων, ολιγόλογο, η αγωνία του οποίου εστιάζετο στο να προβληματίσει το θεατή με την ταινία αυτή, να διδάξει μέσω της σιωπής και να πει πολλά, είτε με πολύ λίγα λόγια, είτε απλά με τη σιωπηλή βιωτή του αγίου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ταινία "Ο άνθρωπος του Θεού" είναι δημιούργημα της κ. Popovic, διότι μέσα από αυτή προβάλλονται τα στοιχεία και του δικού της χαρακτήρα και της προσωπικότητάς της, σα να βλέπουμε δηλαδή βωβό κινηματογράφο, με περιορισμένους ή ανύπαρκτους διαλόγους, οι οποίοι αντικαθίστανται με τη βοώσα και ασίγαστη σιωπή της επικοινωνίας του αγίου με αυτούς που διαλέγεται και συναναστρέφεται.

Η κραυγή του αγίου στις αδικίες σωπαίνει και η σιωπή του κραυγάζει! Η σιωπή που δεν ήταν μια παθητική και ανενεργός στάση δειλίας, αλλά μια αρετή, αλλότρια προς την πολύβουη σύγχρονη κοινωνία μας.

Η σιωπή είναι "η γλώσσα του μέλλοντος αιώνος", κατά τον Άγιο Ισαάκ το Σύρο, "της ατελεύτητης, πανευφρόσυνης, ουράνιας βασιλείας", για δε τον Άγιο Ιωάννη της Κλίμακος, η σιωπή είναι "μητέρα της προσευχής, μυστική πνευματική πρόοδος, κρυφή πνευματική ανάβαση".

Η σκηνοθέτης δίνει στην ταινία της την πνευματική διάσταση της δράσης του Αγίου Νεκταρίου. Ο άγιος μιμείται δια της προσεγμένης ολιγορίας ή της σιωπής τη στάση του Κυρίου μας στο Θείο Πάθος, γι' αυτό και ο Άγιος Σωφρόνιος του Έσσεξ λέει ότι "η σιωπή του Θεού είναι απάντηση στις αδικίες μας η πιο εύγλωττη, η πιο ευγενική."

Η σιωπή μιλάει δυνατά και στοχεύει στην υπεροχή της αληθείας. Είναι διδασκαλία, με διαχρονικότητα. Ο άγιος ακολούθησε τη σιωπή, που είχε τη δύναμη να κατεβάζει το Θεό στη γη και να μιλάει στις ψυχές των ανθρώπων, να μεταστρέφει

συνειδήσεις, να θαυματουργεί, να οδηγεί στη μετάνοια, τη συντριβή της καρδίας και την προσευχή.

Με σιωπηλή προσευχή επικοινωνούσε ο θεόπτης Μωυσής με το Θεό. Ενδόμυχα, παρακαλούσε το Θεό, να του συμπαρίσταται στις δυσκολίες και να οδηγήσει το λαό Του στη Γη της Επαγγελίας. Ο Θεός απαντούσε στη σιωπή του Μωυσή: "Τι βοάς προς με;" (Εξ. 14, 15). Η σιωπή του Μωυσή έφτανε στο Θεό ως μεγάλη βοή, ο Οποίος επενέβαινε, ικανοποιούσε τα αιτήματα του και προστάτευε τον περιούσιο λαό Του από τους εχθρούς του.

Ο Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς αναφέρει: "Για τρία πράγματα δεν πρέπει να σπεύδετε να μιλήσετε: για το Θεό, μέχρι να ενισχύσετε την πίστη σας σ' Αυτόν, για την αμαρτία ενός άλλου, μέχρι να γνωρίσετε τη δική σας και για το αύριο."

Η σιωπή είναι το ανάχωμα στους χειμάρρους των ανούσιων λόγων. Είναι μία μορφή ηρωϊκής συμπεριφοράς και πνευματικής δράσης, ενάντια στην "τόλμη" της αυθάδειας και του θράσους, των "παράλληλων διαλόγων", δια των οποίων δεν διαλεγόμαστε και δεν επικοινωνούμε, όπως θα έλεγε χαρακτηριστικά ο Νομπελίστας ποιητής Γιώργιος Σεφέρης.

Την εγνωσμένη παραίτηση από το λόγο και τον αντίλογο, τη σιωπή, την αυτογνωσία, "το γνώθι σαυτόν" επέλεξε ο άγιος για να υπερασπιστεί τον εαυτό του στην κατά συρροή πολυετή συκοφαντική δυσφήμιση που υπέστη, επαναπαυόμενος στην αμυντική ασφάλεια του Θεού.
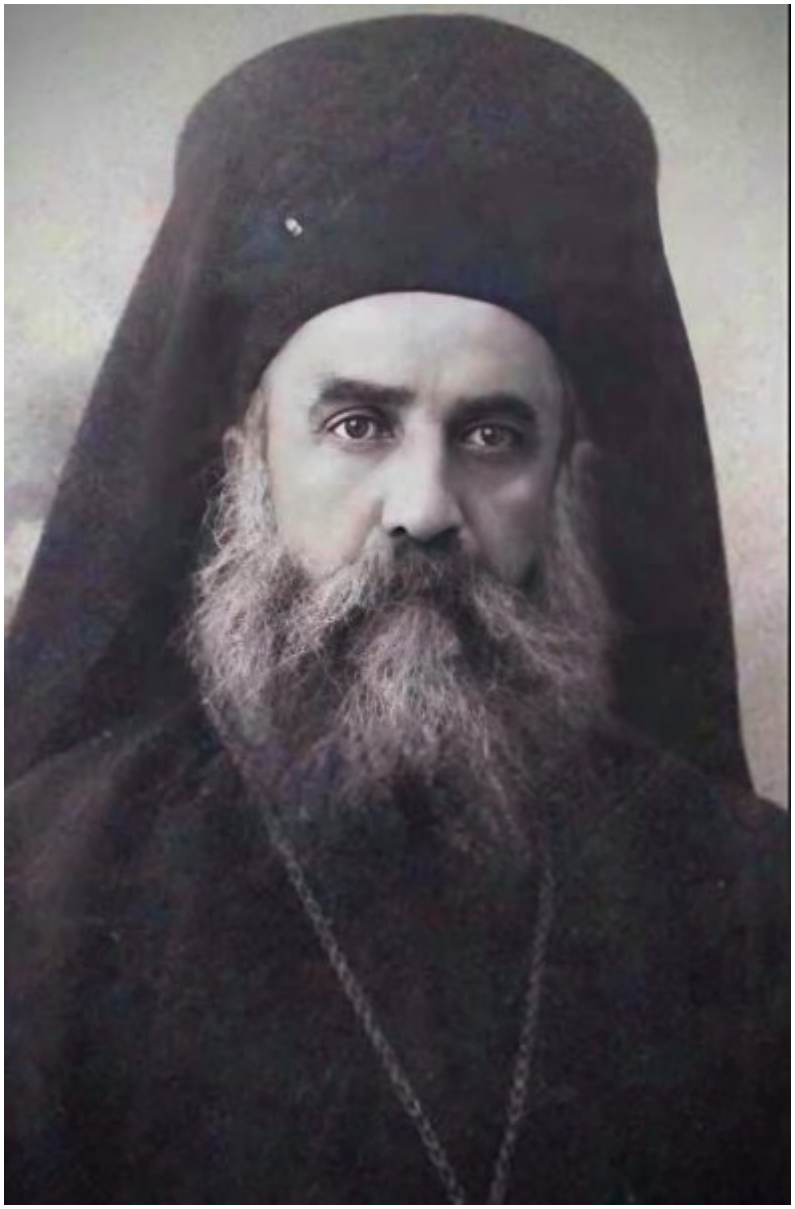
Στο ιερό πρόσωπό του επαληθεύτηκε η διαπίστωση του Αγίου Σεραφείμ του Σαρώφ: "Απόκτησε την εσωτερική σου γαλήνη και χιλιάδες άνθρωποι θα σωθούν γύρω σου, χωρίς εσύ να το ξέρεις."
Όντως, 100 και πλέον χρόνια μετά την οσιακή κοίμησή του, ο Άγιος Νεκτάριος συνεχίζει να διδάσκει, να θαυματουργεί, να σώζει, να θεραπεύει, ως "ο άνθρωπος του Θεού"!